

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE MESAJ DİLİ*

Elif ERMAĞAN**

Öz: Günümüzde teknoloji bir taraftan iletişimi daha hızlı ve pratik hale getirirken diğer taraftan kendi içinde yeni bir dil yaratmakta ve çağı yakalamak isteyenlere, ortaya çıkan bu dilin kullanımını dayatmaktadır. Bu durum, başta kısaltmalar olmak üzere, çeşitli duyguları gösteren dijital karakterlere, harf ve noktalama işaretlerinin birleşimi şeklinde sosyal medyadaki yazışmalara, e-posta ve mesaj yazımına yansımaktadır. Bu çalışmada C1 seviyesinde Türkçe bilen farklı ana dili konuşan altmış öğrenciye Türkçe mesaj dilinde kullanılan, çoğunluğunu kısaltmaların oluşturduğu mesaj dili örnekleri sorulmuştur. Bu örnekler Ekşi Sözlük, Uludağ Sözlük ve çeşitli internet siteleri taranarak elde edilmiştir. Sonuç olarak C1 seviyesindeki öğrencilerin kısa mesaj diline tam olarak hâkim olmadıkları, verilen örneklerin açıklamaları için yazdıkları cevapların onları çeşitli iletişim hatalarına sürükleyebileceği tespit edilmiştir. Bu nedenle yetkin bir dil kullanıcısı olarak kabul edilen C1 seviyesindeki öğrencilere ölçünlü dilin yanında dile ve kültüre tam bir şekilde uyum sağlamaları için mesaj dilinin öğretilmesi ve farkındalık kazandırılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Dijital Çağ, Kısaltma, Mesaj Dili, Teknoloji, Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi.

Texting Language in Teaching Turkish as a Foreign Language

Abstract: Contemporary communication while becoming faster and more practical on the one hand, it also creates a new language forced upon those who want to catch up with the era. This is reflected particularly in abbreviations; in the digital characters displaying different feelings; social media communication that takes the form of letter and punctuation combinations, as well as email and message writing. This paper recorded the reaction of sixty students who are native speakers of various mother languages and speak Turkish at the C1 level on examples of message language used in Turkish, the majority consisting of abbreviations. The Ekşi Sözlük, The Uludağ Dictionary, and different websites were searched for these examples. Based on their answers explaining the examples provided, it became apparent that students at the C1 level do not fully understand the message language. Thus, it seems that C1-level students regarded as proficient

---

* Makale Türü: Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş ve Kabul Tarihleri: 21.10.2021 - 07.03.2023

Bu çalışma, 27-28.06.2019 tarihinde Atina’da düzenlenen V. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi adlı kongrede sunulan “Yabancı Dil Olarak Türkçeyi Öğrenenlerin Mesaj Dilini Anlayabilme Durumları” başlıklı yayınlanmamış bildirinin genişletilmiş halidir.

** Öğr.Gör.Dr. İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İMÜ TÖMER, İstanbul, Türkiye.
E-posta: elif.ermagan@medeniyet.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2827-0155.

language users should be taught the language of the message apart from the standard language to adapt fully to the language and culture.

Keywords: Digital Age, Abbreviation, Message Language, Technology, Teaching Turkish as a Foreign Language.

Giriş

İletişim, düşüncenin yazılı ya da sözlü yolla bir amaç doğrultusunda karşılıklı gerçekleştiği anlama ve anlatmaya dayalı mesaj alışverişidir. Dünyayı farklı şekillerde anlama ve anlatma becerisi, iletişimin zenginliğini göstermekte, diğer bir deyişle, dünyayı geniş bir perspektiften algılayıp çeşitli yollarla görünür kılmaktadır.

Dil eğitiminde öğrencilerden beklenen ise iletişimin daha çok anlatma becerisiyle ön plana çıkan ögesi iletişimsel yetiye sahip olmalarıdır. Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni'nin dayandığı dilbilimsel temellerin başında da iletişimsel yeti gelmektedir. Dolayısıyla, iletişimsel yetinin dilbilimsel, toplumdilbilimsel ve edimilimsel bileşenleri bulunmaktadır (İşisağ, 2008, s. 108). Bir başka tanımda, bu bileşenlere ek olarak yordamlama edincinin alt bileşen olarak verildiği görülür (İmer, Kocaman ve Özsoy, 2013, s. 158). Özetle, iletişimsel yeti, bir dil toplumu ile iletişim kurmak için gerekli bilgiler ve bunların kullanılması için gerekli becerilere sahip olma anlamına gelmektedir (Aktaş, 2004, s. 46).

Teknolojinin gelişmesi ve internetin ortaya çıkışıyla birlikte dil kullanımı fiziksel ortamdaki sanal iletişim ortamına geçmiştir; bu da kullanılan dilde bir takım değişikliklerle sanal ortama özgü yeni bir dil ortaya çıkarmıştır. Sanal iletişim atmosferi içinde insanlar kendilerini özgürce ifade edebilme imkânı bulurken, aynı zamanda hızlı veri paylaşımı sayesinde yoğun bir etkileşim içinde olmaktadır (Temur ve Vuruş, 2009, s. 234). Bu durum, seslerin eksiltilerek kullanılmasıyla dilbilimsel, kültüre özgü emoji kullanımıyla toplumdilbilimsel ve sanal ortamda fiziksel ortamdaki şartların yokluğuna bağlı olarak hangi iletişimin kime karşı nasıl kullanılacağıyla edimilimsel olarak iletişimsel yetinin de tanımını ve içeriğini etkilemektedir.

Bu bağlamda denilebilir ki, iletişim yalnızca dilin kuralları kullanılarak değil bazen düşünülerek bazen de tesadüfi olarak üzerinde anlaşmaya varılan kendi içinde bir sistemi olan öğeler üzerinden de sağlanmaktadır. Bu noktada, teknolojinin ve internetin gelişimiyle ortaya çıkan mesaj dili bulunmaktadır.

Gelişen dünyada birçok şeyin teknolojinin etkisiyle hızlı bir şekilde çözümlenmesi, teknolojinin zamandan tasarruf sağlaması insanların pratik ve ekonomik bir şekilde dili kullanma ihtiyacını tetiklemiş ve bu durum ölçünlü dilden farklı bir dil olan mesaj dilinin doğmasına neden olmuştur. Konuşma dilinin, harf, sayı ve sembollerle, bu dile özgü çeşitli şekillerde kodlanması

sonucu ortaya çıkan bu dil, yazılı yolla kişiler arası duygu, düşünce ve isteklerin bildirişimidir.

Bu çalışmada sırasıyla, mesaj dilini kullanmanın ölçünlü dil kullanımına etkisi, mesaj dili, mesaj dilini şekillendirme yolları, uygulama kısmından önce verilerek çalışmanın teorik kısmı detaylandırılmaya çalışılmıştır.

Uygulama kısmında, yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenenlerin de ancak C1 seviyesini tamamladıktan sonra dil bilgisel ve sosyokültürel açıdan tam bir yetkinliğe ulaştıkları düşünüldüğünden çalışma için bu seviyeden öğrenciler seçilmiştir. Öğrencilerin ana dil ve geldikleri ülkenin kültürünün de mesaj dilini anlamaları üzerinde etkili olabileceği düşünülerek Tablo 1 ve 2’de bu bilgilere yer verilmiştir. Tablo 3 ve 4’te ise mesaj dili örneklerini doğru bilme sayısı ve verdikleri alternatif cevaplar irdelenerek değerlendirilmiştir.

Araştırmada kullanılan mesaj dili örneklerinin evrenini internet ortamı oluşturmakta ve örnekleyici çoğunluğu ortak kullanım alanına girmiş örnekler oluşturmaktadır. Araştırmada ‘durum çalışması (case study) deseni’ kullanılmaktadır.

Bu çalışma, sık kullanılan, hedef dilde ortak kullanım alanına girmiş kelimelerin öğrenciler tarafından kolay tahmin edileceğini ve öğrencilerin ana dil ve kaynak kültürlerinin mesaj dilini anlamalarında etkili olacağını savlamaktadır.

Mesaj Dilini Kullanmanın Ölçünlü Dil Kullanımına Etkisi

İnternette birlikte ortaya çıkan sosyal medya kullanımlarıyla yaygınlaşan bu dile ait örnekler aslında yeni değildir. Crystal, bu örneklerin yüzyıllardan beri var olduğunu söyleyerek, IOU (I owe you) kısaltmasının 1618; pm (post meridiem ‘after midday) kısaltmasının 1666, NB (Nota Bene “note well”) kısaltmasının ise 1673 yılında ortaya çıktığını ifade etmektedir. Daha sonra on dokuzuncu, yirminci yüzyıl başı ve ortalarından da örnekler vererek bu örnekleri çoğaltmanın mümkün olduğunu belirtmektedir (Crystal, 2008, s. 43).

17. yüzyılda birkaç kelime kısaltma örneğiyle başlayan mesaj dili oluşumu daha sonra yerini bu dili kullanarak yapılan şiir yarışmalarına ve kitap yazımlarına (2007’de Fin yazar Hannu Luntiala, 332 sayfalık kısa mesajlardan oluşan bir roman olan Son Mesajlar) bırakmıştır (Crystal, 2008, s. 85).

On yedinci yüzyılda ilk örnekleri görülmeye başlayan ve internet öncesinde de artmaya devam eden bu kullanımların İngilizcenin bugün geldiği nokta düşünüldüğünde ölçünlü yazmaya çok büyük bir etkisinin olmadığı, bu iki kodun da kendi yolunda ilerlediği sonucuna genel olarak ulaşılmıştır. Buna karşın, mesaj dilini kullanmanın olumlu ve olumsuz yanlarını ortaya koyan birçok çalışma yapılmıştır.

Örneğin, Toronto Üniversitesi araştırmacıları, gençlerin İngilizce derslerinde öğrendiklerini kaybetmediklerini, aksine arkadaşlarıyla çevrimiçi sohbet ederken ve hem resmi hem de resmi olmayan bir dil ustalığı gösterdiklerini ortaya koymuştur. Araştırma, anlık mesajlaşma kullanan gençlerin dil yeteneklerinin “gerçekten canlı ve yaratıcı” olduğunu göstermektedir (Alphonso, 2006).

Aziz ve diğerleri ise Baron’dan aktardıkları çalışmasında mesaj dili kullanımının olumlu sonuçlarını ortaya koymaktadır. Baron (2008) öğrencilerin yazılarının kısa mesajlaşmalardan çok az etkilendiğini iddia etmektedir. Buna delil olarak da İngiliz Gelişim Psikolojisi Dergisi tarafından yayınlanan ve düzenli olarak mesajlaşan öğrencilerin daha geniş bir kelime hazinesi gösterdiği ve bu durumun okuma gelişimi üzerinde olumlu bir etkiye yol açabileceği sonucuna varılan yakın zamanda yapılmış çalışmayı göstermektedir. Baron’a (2008) göre, çocuklar resmi ve resmi olmayan dilleri ayırt edebildikleri sürece kısa mesaj dili, okuryazarlıklarını etkilemez (akt. Aziz, Shamim, Aziz ve Avais, 2013, s. 12885).

Christiansen, Li ve Bailey ise dil kullanımında resmi/resmi olmayan yazı içeriklerinde dil ustalığı göstermenin, daha geniş bir kelime hazinesine sahip olmanın yanında mesajlaşma kurallarının işlenmiş bilgisinin iki yönlü kazanç ile bağlantılı olduğunu ifade etmektedir (Christiansen, Li ve Bailey, 2017, s. 2). Bunlardan ilki, yazım kurallarının temsil ilkelerinin farkındalığının gelişmesi ve form ya da yapı için daha derin bir değerlendirme; ikincisi ise iletişimin artan karmaşıklığa yol açan çoklu dijital alanlarında iletişimsel kuralların farkındalığının geliştirilmesi (yani, ekler, kod değiştirme, anlık bağlamsal ipuçları vb.) ve akademik performans ve sosyalleşmeye yardımcı olabilmesidir.

Yine aynı araştırmacılara göre, yeni bir okuryazarlık uygulaması olarak, mesaj dili veya mesajlaşmanın öğretiminin müfredata dahil edilmesi, öğrencilere sadece dil öğretmek için değil, aynı zamanda dijital okuryazarlık ve akademik sosyalleşme ile ilgilenmek için gereken dilin yetkin ve eleştirel kullanıcıları olarak da görev yapmalarını sağlayacaktır (Christiansen, Li ve Bailey, 2017, s. 2).

Mesaj dilini kullanmanın olumlu yanlarını gösteren çalışmaların yanında olumsuz sonuçlarını ortaya koyan çalışmalar da vardır.

Özen, Çukurova Üniversitesi’nde 393 üniversite öğrencisiyle bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmasında öğrencilerin internet ortamındaki iletişimlerinde kullandıkları yazı dilinde birtakım kısaltmalar yaptıklarını, klavyedeki ulaşılması zor olan bazı harfleri (tuşları) tercih etmediklerini, farklı dillerden sözcükleri, simgeleri ve Türkçe alfabede olmayan bazı harfleri kullandıklarını belirtmektedir (Özen, 2010, s. 248).

Eller'in (2005) araştırmasında ise lise öğretmenleri öğrencilerinin ödevlerinde internet dilinin izlerinin olduğunu belirtmektedir (akt. Akbıyık, Karadüz ve Seferoğlu, 2013, s. 15).

Aktaş ve Şentürk de yaptıkları çalışma sonucunda sosyal medya olarak isimlendirilen, etkileşimli sanal sohbet ortamlarından en popüler olan Twitter'da genel olarak Türkçenin hatalı, özensiz ve bilinçsiz kullanıldığı sonucuna varmıştır (Aktaş ve Şentürk, 2014, s. 427).

Gorney ise, kısaltmaların her ne kadar daha hızlı iletişime izin veriyor olsa da dilin etkili ve güzel söz söyleme yeteneğini ortadan kaldırdığını ve daha az profesyonel bir etkiye ve potansiyel olarak insanlar arasında bir kavrama kaybına yol açtığını ifade etmektedir (Gorney, 2012, s. 39).

Dilin ölçünlü yazılı kurallarına uymayan dolayısıyla da kısa yoldan söylenilmek istenenin ifade edildiği bu dil bir standarda sahip olamadığı akademik platformda da kullanılamayacağı için yazı dili olarak değil de konuşma dilinin bir yansıması olarak görülmektedir.

Mesaj Dili

Literatürde farklı isimlerle geçen mesaj dili; mesajlaşma dili, SMS dili, internet dili, kısa mesaj dili, chat dili, dijital dil, MSN dili, mesajca diye bilinmekte ve bu dil için farklı tanımlar yapılmaktadır.

Mesaj dili, kısa uzunluğu, çok modlu özelliği (alfanümerik karakterlerin, resimlerin, sembollerin ve bazen seslerin bir kombinasyonu), noktalama işaretlerinin yüz ifadelerini temsil etmek için kullanımı, kelimeleri ve cümleleri kısaltma eğilimi ile karakterize edilir (Christiansen, Li ve Bailey, 2017, s. 2).

Bir diğer araştırmacı Gorney ise, mesaj dilinin geleneksel dilin kullanmadığı farklı sembol ve noktalama uyarlamalarına sahip olduğunu ve bunun hiç kullanılmamış bir dil hakkında düşünmenin yepyeni bir yolu olduğunu söyleyerek düşüncesini dile getirmektedir (Gorney, 2012, s. 39).

Bu tanımların her ikisinde de vurgulanan, mesaj dilinin, söylenilmek istenenin eksiltilerek farklı harf ve sembollerle yani az karakterle çok şeyin anlatıldığı bir dil olup geleneksel bir dil olmadığıdır. Mesaj dilinin oluşturulma şekillerinin daha çok eksiltmeye bağlı az farklılaşan oluşturulma şekillerine karşın, mesaj dili, teknolojiye üretilenlere bağlı olarak sürekli gelişen bir konuşma şekli olarak tanımlanabilir.

Daha çok e-posta yazımında, sohbet programlarındaki anlık mesajlaşmalar gibi internet tabanlı iletişim ortamlarında kullanılan bu dil, her ne kadar bireye özgü olsa da sohbet edilen dilin fonolojik, morfolojik, sentaktik ve semantik olmak üzere dil bilimsel ve sosyokültürel farkındalığını da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla toplumun diline ve bu dilin edimbilimsel kullanımına özgü ortak bir

bilgi seviyesini gerektirmektedir. Daha açık ifadeyle, dil bilgisinde tam bir yetkinlik yanında mesajlaşılacak kişiye, kişinin yaşına, konumuna, statüsüne, konuşulan konunun içeriğine, kişilerarası ilişkisinin derecesine bağlı olarak kullanma yetkinliğine ihtiyaç vardır.

İnternetin hayatımıza girmesiyle yaygınlaşan mesaj dili, yozlaşmış bir dil mi, dijital çağın getirisi olarak oluşmuş yeni bir jargon mu yoksa konuşma dili midir? Bu konuda araştırmacılar tarafından öne sürülen farklı görüşler mevcuttur.

Özezen, bu dilin her şeyden önce, chat dili, yazı dili içinde kendine özgü özellikleri olan bir alt dil, bir jargon olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Chat dilinin yapay dil ve simgeler kümesi diye adlandırılmasının onu ölçünlü yazı dillerinden tam olarak ayırmadığını bütün yazı dillerinin yapay ve birtakım dilsel simgeler dizgesi olmasına dayandırmaktadır. Ayrıca, hiçbir yazının dilin ta kendisi olmadığına ve yazının, göstergesi olduğu dilin yalnızca bir taslağı olmasından dolayı chat dilinin dilin ta kendisi olmasının beklenemeyeceği ve chat dilini genel yazı dilinin yozlaşmış bir biçimi olarak düşünmenin doğru olamayacağını savlamaktadır (Özezen, 2010, ss. 235-236).

Yıldırım ve Tahiroğlu da, Özezen'le aynı doğrultuda fikir beyan ederek, dillerin gelişme ve yaygınlaşmasına bunca fırsat sağlayan internetin dillerde bozulmaya neden olduğu eleştirisinin, İngilizce dahil birçok dil için ortaya atıldığını ancak dilde her türlü değişim için, pek çok ülkede ve pek çok dönemde bu türden eleştirilerin yapıldığı dikkate alınırsa bugünkü durumun bozulma teorisi ile açıklanamayacağını belirtmektedirler (Yıldırım ve Tahiroğlu, 2006, s. 377).

Bir diğer araştırmada da, öğrencilerin kendi aralarında gerçekleştirdikleri yazılı sohbetlerinden alınan örneklerin incelenmesinden yola çıkılarak bu dilin her ne kadar yazılı da olsa yazı dilinin değil, konuşma dilinin özelliklerini taşıdığı belirtilmektedir. Araştırmacılar tarafından bu durum, bu dilin ses düşmesi, ses türemesi gibi çeşitli ses olaylarının yanı sıra fonetik bakımdan aykırılışmaların yer aldığı özelliklere sahip olmasına dayandırılmaktadır (Akbiyık, Karadüz ve Seferoğlu, 2013, s. 9).

Ayrıca Yıldırım ve Tahiroğlu da, söyleşi (chat) dilindeki yazı dilinden sapmaları, konuşma dilinin yansıtılması ve yerel ağızların kullanılması; tonlamaları gösterme maddelerini sıralayarak bu dilin konuşma dili olduğunu söyleyen araştırmacılarla aynı fikirde buluşmaktadır (Yıldırım ve Tahiroğlu, 2006, ss. 368-369).

Daha çok konuşma dilinin özelliklerini gösteren bu dil farklı amaçlar için kullanılmaktadır. Her ne kadar dil kullanımının bu çeşidi zamandan ve mekandan tasarruf etmek için kullanılsa da bireyler onu kimliklerini ifade etmek, dil çeşitliliğini ve dil oyunları aracılığıyla yaratıcılıklarını göstermek için kullanırlar (akt. Christiansen, Li ve Bailey, 2017, s. 2).

Mesaj dilinin kullanımında hız faktörüyle birlikte bilinçsizce kişiye özgü kullanımların ortaya çıkmasından bağımsız, bilinçli olarak çeşitli dil oyunları ile özgün biçimlerin ortaya çıktığı kullanımların ortak bir kullanım oluşturup oluşturmayacağı hususunda literatür incelendiğinde Gorney, mesaj dilini kullananların çoğunluğunun bazı kısaltmalar ve kısma adların kombinasyonlarını kullandığını, ancak tüm mesaj çekenlerin aynı kombinasyonları kullanmadığını belirtmektedir (Gorney, 2012, s. 41).

Yukarıdaki araştırmacıların belirttiği gibi mesaj dili bireylere özgü olmakla birlikte ölçünlü yazı dilinde olduğu gibi bir yazım kılavuzuna sahip değildir. Kullanıcıları tarafından sürekli aynı şekilde kullanılmasından kaynaklı ölçünlülaşmaya giden “nbr (naber), slm (selam), mrb (merhaba), kahv6 (kahvaltı)” gibi kullanımları mevcutken aynı kelimenin farklı kullanıcılar tarafından farklı şekilde kullanıldığı da görülür. Örneğin “evet” kelimesinin “e, ewt, evt” olarak internet dilinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bazı kullanımların çoğunluk tarafından kullanılmadığı için yaygınlaşmadığı ve dolayısıyla bilinirliğinin de sınırlı olup bireylere özgü şekilde kaldığı, bu durumda esas olanın mesaj dili kullanılırken karşı tarafın bağlamdan kelimenin anlamını çıkarması olduğu düşünülmektedir.

Mesaj Dilini Şekillendirme Yolları

Daha önceki çalışmalarda (Özen, 2010, s. 237; Akbıyık, Karadüz ve Seferoğlu, 2013, s. 7) internetteki dil kullanımlarında kısaltmaların yoğun şekilde kullanıldığı belirtildiğinden dolayı bu çalışmada da çoğunluklu olarak kelime ve kalıp ifadelerin kısaltması kullanılmıştır. Kategorilerin belirlenmesinde aşağıda da görülebileceği gibi Javed ve Mahmood (2016) adlı araştırmacıların sınıflandırma ölçütlerinden de yararlanılarak mesaj şekillendirme biçimleri Türkçeden örnekler verilerek sıralanmıştır.

1. Kısaltmalar: Kısaltma, bir kelimenin kısaltılmış veya kabul edilmiş bir şeklidir, tüm kelimeyi temsil etmek için kullanılır. Örneğin, “selam” için “slm”, “merhaba” için “mrb” kullanılması bu gruba örnek olarak verilebilir.

2. Kelimelerin baş harflerinden yapılan ve baş harflerin ayrı ayrı telaffuz edildiği kısaltmalar: Örneğin, “Lütfen cevap verin” için “LCV”, “Allah’a emanet ol” için “AEO” gibi ayrı ayrı telaffuz edilen ilk harflerden oluşan kısaltmalardır.

3. Kelimelerin baş harflerinden yapılan ve baş harflerin birleştirilerek tek bir kelime gibi telaffuz edildiği kısaltmalar: Örneğin, “Kendine iyi bak” için “KİB”, “Allah razı olsun” için “ARO” bu kısaltma türüne örnek olarak verilebilir.

4. Kelimenin son harflerinin eksiltilmesiyle yapılan kısaltmalar: Günler ve aylarda kullanılan bu kısaltma örneklerinde “Aralık” için “Ara” ve “Perşembe” için “Perş” örnekleri sıralanabilir.

5. Orta harflerin özellikle ünlülerin çıkarılmasıyla yapılan kısaltmalar: İki kelimeyi tek bir kelime olarak yapmak için birleştirme ya da kısaltmadır. Örneğin, “Ne haber” için “Nbr” ve “Ne zaman” için “Nzm” bu gruba örnek olarak gösterilebilir.

6. Kırpma: Kelimenin anlamını değiştirmeden bir kelimenin kırılması, kısaltılmasıdır. Bu gruba, “fotoğraf” için “foto” ve “kankardeş” için “kanka” örnek verilebilir.

7. Tek Harf / Sayı Eş seslileri: Sözcük ifade eden işaret, fonetik kısaltma veya harf / sayı eş seslileri bir kelimeyi veya parçayı temsil etmek için bir harf veya rakam kullanırlar. Örneğin “kahvaltı” için “kahv6”, “güçlüyüm” için “g3lüyüm” ve “evet” için “E” gibi.

8. İfadeler: İfadeler, “mutlu” kelimesi için :-) ve “üzgün” kelimesi için :- (gibi noktalama işaretlerinin kullanılmasıyla duyguları göstermek için kullanılan sembollerin kombinasyonlarından oluşmaktadır.

9. Tipografik semboller: Tipografik semboller tüm kelimeleri temsil eden tekli veya çoklu karakterlerdir. “Dil çıkarma” eylemi için “:P” ve “öpme” eylemi için “: - * ” örnekleri bu gruba örnek olarak gösterilebilir.

10. Aksanı üsluplaştırma: Alfabeği stilize bir görünüm elde etmek için başkalarıyla değiştirmek demektir. Örneğin, “valla” yerine “walla”; “aşkım” yerine “Ajkm” kullanılması gibi.

11. Noktalama işaretlerinin aşırı kullanımı: Duyguların yoğunluğunu vurgulamak için noktalama işaretlerinin veya büyük harflerin aşırı ve gereksiz kullanımıdır. “Ne!!!” ve “Nasıl ???” kullanımları örnek olarak verilebilir.

Kısa mesaj gönderirken tercih edilen yazım özelliği, kısaltma kullanılmasıdır. Bu çalışmada da yukarıdaki maddeler dikkate alınarak, Ekşi sözlük, Uludağ sözlük, bloglar ve kısaltmalarla ilgili örneklerin yer aldığı internet siteleri taranarak bu maddelere uygun örnekler bulunmuş ve dili kullanma ve dile hakim olma becerileri C1 seviyesindeki öğrencilere sorulmuş ve mesaj dili örneklerini bilme düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmada mesaj dilini şekillendiren maddeler tasarlanırken aşağıdaki sitelerden yararlanılmıştır:

- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/dijital-dil-devrimi-22719846> (Barış, 2013)
- <https://www.istiklal.com.tr/haber/gencler-iste-size-yeni-internet-dili/326799> (İstiklal, 2019)
- <https://www.on5yirmi5.com/haber/yasam/dunya-hali/62973/internet-dili-turkceyi-katlediyor.html> (On5yirmi5, t.y.)
- <https://eksisozluk.com/chat-kisaltmalari--221982> (Ekşi Sözlük, t.y.)

- <http://liveapplus.com/2014/11/is-hayatinda-ve-internette-kullanilan-kisaltmalar-nelerdir.html> (Tatlı, 2014).
- <https://www.fundalina.com/bu-kisaltmanin-anlami-ne/> (Fundalina, 2016)
- <https://www.uludagsozluk.com/k/kisaltmalar/1/> (Uludağ Sözlük, t.y.)

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni ile gerçekleştirilmiştir. Durum çalışması; bir veya birkaç durumu kendi sınırları içinde analiz etme amacı güden bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 289). Araştırmada durum çalışması desenlerinden “iç içe geçmiş tek durum deseni” kullanılmıştır. Bu desende temel olan tek bir durum içinde birden fazla alt tabaka veya birime yönelmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 293).

Evren ve Örneklem

Araştırmada kullanılan mesaj dili örneklerinin evrenini internet ortamı oluşturmaktadır. Bu çalışmada farklı içeriğe sahip, çeşitli internet sitelerinden veriler elde edilmiştir. Ekşi Sözlük, Uludağ Sözlük gibi internet sitelerinin tercih edilmesinin nedeni geniş kitleler tarafından takip edilmesi, kısaltmaların bu sitelerde ortak kullanım oluşturarak çokça tercih edilmesidir. Diğer internet sitelerinin çalışmaya dahil edilmesinin nedeni ise kısaltma örnekleri sunarak geniş bir örnekleme erişme imkanı vermesidir. Mesaj dilini oluşturan kategori tanımlarını, örnekleyici çoğunluğu ortak kullanıma dahil olan örnekler meydana getirmektedir.

Araştırma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 yılları arasında HÜ TÖMER’de C1 kurunu tamamlamış olan 60 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Durum çalışmalarında tercih edilen veri toplama yöntemlerinden biri de doküman incelemesidir (Robson, 2001, s. 159). İnternet sitelerinden toplananlar, doküman niteliğindedir. Doküman incelemesi, araştırılması amaç edinen olgu ve olaylarla ilgili bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsayan hem tek başına hem de diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanabilen bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 189).

İşlem / Verilerin Toplanması

Çalışmada “öğrencilerin mesaj dilini anlayabilme” durumu, belirlenen internet sitelerinde yer alan mesaj dili örneklerinden geniş bir örneklemin oluşturulup öğrenciye sunulmasıyla tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada, internet verilerinin değerlendirilmesinde şu aşamalar izlenmiştir. Birinci aşamada ne tür dokümanlara ihtiyaç duyulduğu belirlenmiş, ikinci aşamada dokümanlar internet sitelerinden elde edilmiştir. Üçüncü aşamada, elde edilen verilerden hareketle mesaj dili örneklerini gösteren bir liste hazırlanmış ve öğrencilerden bunların hangi kelime ya da duyguların kısaltması olduğunu, ya da ifadenin neyi anlattığını yazması istenmiştir. Daha sonra veriler frekans tablosu ile çözümlenip elde edilen bulgular tablo olarak verilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bu araştırmada uzman incelemesine başvurulmuştur. Bu çalışma konusu ile ilgili genel bilgiye sahip, alanında uzman dört kişiden, araştırmayı incelemesi talep edilmiştir. Ayrıca, veri toplama araçlarının belirlenmesinde de uzman görüşü alınarak seçilen veri toplama araçları çalışmaya uygunluğu açısından gözden geçirilerek kontrol edilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Ülkeleri ve Sayısı

Ülkeler	Öğrenci Sayısı
Azerbaycan	9
Benin	8
Kazakistan	5
Mısır	4
Filistin	3
Irak	3
Suriye	3
Güney Kore	2
Afganistan	2
Ürdün	2
İran	1
Moğolistan	1
Pakistan	1
Bangladeş	1
Makedonya	1
Kosova	1
Sudan	1

Arnavutluk	1
Togo	1
Romanya	1
Nijer	1
Suudi Arabistan	1
Cezayir	1
Özbekistan	1
Kenya	1
Çin	1
Çad	1
Fas	1
Hindistan	1
Toplam	60

Tablo 1’den anlaşılacağı gibi 60 öğrenci 29 ülkeden gelmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Ana dilleri

Ana Dil	Öğrenci Sayısı
Arapça	18
Azerbaycan Türkçesi	9
Kazak Türkçesi	6
Türkmen Türkçesi	3
Fransızca	3
Arnavutça	2
Farsça	2
Korece	2
Hintçe	1
Romence	1
Uygur Türkçesi	1
Rusça	1

Bengalce	1
Makedonca	1
Urduca	1
Zarmaca	1
Svahili	1
Ten	1
Fonca	2
Nagot	1
Yoruba	1
Bariba	1
Toplam	22

Tablo 2’de katılımcıların ana dilleri gösterilmiştir. Toplam 22 ayrı ana dili bulunmaktadır.

Tablo 3. Katılımcıların Mesaj Dili Örneklerini Doğru Bilme Sayısı

S	Kısaltma	Açılımı	n
1	nslsn	nasılsın	60
2	cvp	cevap	58
3	ltf	lütfen	57
4	tşk	teşekkür	57
5	yrn	yarın	56
6	iñş	iñşallah	56
7	bgn	bugün	54
8	tmm	tamam	54
9	foto	fotoğraf	54
10	kanka	kankardeş	54
11	nbr	Ne haber	54
12	lşey	bir şey	52
13	öpt	öptüm	50

14	perş	perşembe	49
15	çar	çarşamba	48
16	telef10	telefon	46
17	ewt	evet	46
18	kahv6	kahvaltı	44
19	jnm	canım	43
20	paz	pazar	41
21	nzm	Ne zaman	40
22	G3lüyüm	güçlüyüm	39
23	tbr	tebrikler	38
24	diil	değil	38
25	Ömrümü 7 bitirdi	Ömrümü yedi bitirdi	36
26	sa	Selamunaleyküm	33
27	ark	arkadaş	31
28	KİB	Kendine iyi bak	30
29	2leme düştüm	İkileme düştüm	29
30	ajkm	aşkım	29
31	as	Aleyküm selam	26
32	Ne!!!	Şaşırma/Kızma (Duygu yoğunluğunu göstermek)	24
33	Nasıl???	Şaşırma (Duygu yoğunluğunu göstermek)	23
34	HG	Hoş geldin	22
35	Kardo	Kardeş	20
36	AEO	Allah'a emanet ol	18

37	GG	Güle güle	17
38	:P	Dil çıkarmak	17
39	: - *	Öpmek	17
40	SÇS	Seni Çok Seviyorum	16
41	H	Hayır	14
42	LCV	Lütfen Cevap Verin	13
43	E	Evet	13
44	ÖD	Önemli değil	12
45	:)))	gülmek	11
46	KB	Kusura bakma	10
47	ABV	Allah belanı versin	9
48	haz	Haziran	7
49	NŞA	Normal şartlar altında	6
50	ARO	Allah razı olsun	6
51	svg	sevgiler	6
52	mio	milyon	3
53	İÇ	İyi çalışmalar	3
54	Ara	Aralık	3
55	-kont	Kontörüm yok	3
56	blg	Bilginize	0
57	mia	milyar	0
58	DS	Dikkatinize sunulur	0
59	HGY	Hadi Git Yat	0
60	KYB	Kesin Yaşanmıştır Bu	0

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların tamamı *ns/ln* (nasılsın) kısaltmasını doğru bilmıştır. Bunun nedeninin kelimenin ünlü harflerinin eksiltilebile ünsüzlerin diğer kısaltma örneklerine göre fazla olması ve temel seviye (A1) örneklerinden bir kelime olması gösterilebilir.

Tablo incelendiğinde katılımcıların daha çok ünlü harflerin eksiltilmesiyle yapılan mesaj dili örneklerini bildiği görülmüştür. Özözen, Gemalmaz'dan (1990) aktardığı çalışmasında, Türkçede ünsüzlerin ünlülerden daha çok bilgi yüklemeye eğiliminde olduğunu, Türkçenin tarihsel dönemdeki yazımlarında ünsüzlerin daha düzenli olarak yazılmasının bununla da ilgili olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca, Özözen, Türkçenin bilişim ortamlarındaki yazımının bu görüşü destekleyecek sayısız veri sunduğunu, çalışmasında bölüm ve cinsiyet farkı olmaksızın öğrencilerin birçoğunda çoğunlukla veya yalnızca ünsüzlerin yazımının tercih edildiği sonucuna ulaşmıştır (Özözen, 2010, s. 249). Bu çalışmada da elde edilen sonuçlar bu çalışmayla paralellik göstermektedir.

Katılımcıların hiç bilemedikleri örnekler (blg, mia, DS, HGY, KYB) incelendiğinde, bu örneklerin yaygın olarak kullanılmadığından dolayısıyla kullanım sıklığı az olduğundan tahmin edilemediği düşünülmektedir.

Bir diğer dikkat çeken nokta, *AEO* (Allah'a emanet ol) kısaltmasını 18, *ABV* (Allah belanı versin) kısaltmasını 9, *ARO* (Allah razı olsun) kısaltması gibi dini temelli kalıp ifadelerini 6 kişinin bilmesidir.

Foto (fotoğraf) ve *kanka* (kankardeş) kısaltmalarının katılımcıların çoğunluğu tarafından bilinmesine ise günlük hayatta konuşma dilinde kullanılıyor oluşu neden olarak gösterilebilir. Fakat aynı kategoride örnek olarak sunulan *kardo* (kardeş) ise 20 katılımcı tarafından tahmin edilmiştir. Bunun nedeninin daha az kullanılması ve son ses (o) tercihinin farklı olmasından ötürü tahmin edebilme zorluğu olduğu düşünülmektedir.

Duyguların yoğunluğunu vurgulamak için kelimenin yanında vurgulanan noktalama işaretlerinin katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından işlevi tam olarak bilinmemektedir.

Ne!!! 24 ve *Nasıl ???* 23 kişi tarafından doğru olarak bilinmiştir.

Tipografik öğelerden :P (dil çıkarmak) ve : - * (öpmek) 17 kişi tarafından, :))) (gülmek) 11 kişi tarafından doğru olarak bilinmiştir. Katılımcıların yarısından fazlasının tipografik öğelere hakim olmadığı tespit edilmiştir.

Kelimelerin baş harflerinden yapılan ve baş harflerin ayrı ayrı telaffuz edildiği kısaltma örneklerinin tamamını katılımcıların yarıdan fazlası bilememiştir.

HG (Hoş geldin) 22, *AEO* (Allah'a emanet ol) 18, *GG* (Güle güle) 17, *SÇS* (Seni çok seviyorum) 16, *LCV* (Lütfen cevap verin) 13, *KB* (Kusura bakma) 10, *ABV* (Allah belanı versin) 9, *NŞA* (Normal şartlar altında) 6 katılımcı tarafından

bilinirken, *DS* (Dikkatinize sunulur), *HGY* (Hadi git yat) ve *KYB* (Kesin yaşanmıştır bu) kısaltmalarına cevap veren olmamıştır.

Sayıların okunuşu ve harf birleşimiyle oluşmuş kısaltma örneklerinde ise katılımcıların yarısından fazlası *2leme düştüm* (ikileme düştüm) örneği dışında, diğer örnekleri bilmiştir. *İşey* (bir şey) 52, *telef10* (telefon) 46, *kahv6* (kahvaltı) 44, *G3çlüyüm* (güçlüyüm) 39, *ömrümü 7 bitirdi* (ömrümü yedi bitirdi) 36, *2leme düştüm* (ikileme düştüm) örneğini ise 29 katılımcı doğru tahmin etmiştir. Bakıldığında katılımcıların çoğunluğunun bu kısaltma türlerini tahmin etmekte zorluk yaşamadığı ve sayının işlevini kavradığı sonucuna ulaşılabilir.

Kelimelerin baş harflerinden yapılan ve baş harflerin birleştirilerek tek bir kelime gibi telaffuz edildiği kısaltmalar grubunda *İNŞ* (inşallah) 56, *SA* (selamünaleyküm) 33, *KİB* (kendine iyi bak) 30, *AS* (aleykümselem) 26, *ÖD* (Önemli değil) 12, *ARO* (Allah razı olsun) 6, *İÇ* (İyi çalışmalar) 3 katılımcı tarafından bilinmiştir.

Konuşma dilinde sıkça kullandığımız inşallah kelimesinin artık konuşma dilinde kısaltma şeklinde telaffuz edildiği de görülmektedir. Bu nedenle bu grupta en fazla bilinenin inşallah kelimesinin olması tesadüf değildir. Bunu selamlama ve uğurlama örneklerinden *SA*, *KİB* ve *AS* takip etmektedir.

Orta harflerin özellikle ünlülerin çıkarılmasıyla yapılan kısaltmalardan olan *nbr* (Ne haber) 54, *nzm* (Ne zaman) 40 katılımcı tarafından bilinmiştir. Her ne kadar bu kısaltmalar başka bir kategoriye dahil edilse de katılımcılar tarafından en çok tahmin edilen ünlü harflerin eksiltilmesiyle yapılan kısaltmalarla yapılış şekli açısından benzerlik göstermektedir.

Kelimenin son harflerinin eksiltilmesiyle yapılan kısaltmalardan *öpt* (öptüm) 50, *perş* (perşembe) 49, *çar* (çarşamba) 48, *paz* (pazar) 41, *ark* (31), *haz* (haziran) 7, *ara* (aralık) 3 katılımcı tarafından bilinmiştir. *Öpt* kısaltmasının bilinmesinde kelimenin öp- kökünün büyük ipucu oluşturduğu ortadadır. Bu nedenle grup içerisinde bilinirliği en fazla olan kısaltma olduğu düşünülmektedir. Daha sonra en çok bilinenler ise *perş*, *çar*, *paz* ve *ark* olurken, *haz* ve *ara* kısaltmalarının kısaltılmış halinin de başlı başına başka kelimeleri de çağrıştırmasının doğru kelimenin tahminini zorlaştırdığı düşünülmektedir.

Aksanı üsluplaştırma örneklerine bakıldığında, *ewt* (evet) 46, *jnm* (canım) 43, *diil* (değil) 38, *ajkm* (aşkı) 29 katılımcı tarafından bilinmiştir. Bu örneklerin katılımcıların yarısından fazlası tarafından bilindiği tespit edilmiştir. Ünlü harflerin eksiltilmesiyle ve harf değişimiyle yapılan bu kısaltma çeşidinde de katılımcılar zorlanmamıştır. Her ne kadar ses değişikliğiyle kelimenin görüntüsü değiştirilse de kelimenin başındaki ve sonundaki seslerin varlığının kelimenin tahmin edilmesini kolaylaştırdığı düşünülmektedir.

Tek harften oluşan kısaltma örneklerinden *E* (evet) 13, *H* (hayır) 14 katılımcı tarafından tahmin edilmiştir. Bunun nedeninin tek bir sestem oluşan kısaltmanın bilinmesinin zor olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların mesaj dili örneklerine verdiği alternatif cevaplar

	Doğru Cevap								
Bgn	Bugün (54)	Begin (1)	Beğendim (1)						
blg	Bilginize (0)	Bilgi (13)	Bilgisayar (3)	Belge (5)	Bilgin olsun (1)	Bölge (1)	Bulgu (1)	Blok (1)	Blog (5)
cvp	Cevap (58)								
ltf	Lütfen (57)								
mia	Milyar (0)	Meğer (1)	Müsaitsen ara (1)	Merkezi iş ilanları (1)	Fransızca Benim (1)				
mio	Milyon (3)	Mutimedia information organizier (1)	Aşkım (1)	müsaitsen olur (1)					
nslsn	Nasılsın (60)								
svg	Sevgiler (6)	Sevgilim (8)	Sevgili (17)	Sevgi (11)					
tbr	Tebrikler (38)	Taburcu (1)							
tmm	Tamam (54)								
tşk	Teşekkürler (57)								
ym	Yarın (56)	Yaren (1)							
ABV	Allah belanı versin (9)	Abriviyasyon (1)	Abi boş ver (1)	Abi belasın valla (1)	Allah belanı vermesin (1)	Allah bereket versin (1)			
AEO	Allah'a emanet ol (18)	Akşam evde ol (1)							

DS	Dikkatin ize sunulur (0)	Daha sonra (2)	Doğru sordun (1)	Doğru söylüyorsun (1)	Dün sabah (1)	Dedim salak (1)			
GG	Güle güle (17)	Good game (3)	Görüşürüz (1)	Google (1)	Güzel ve Garip (1)	Cici (1)			
HG	Hoş geldin (22)	Hadi görüşürüz (1)	Her gün (4)	Hadi gidelim (1)	Hadi gel (1)	Hayırlı günler (2)	Civanın simgesi (1)	Hangisi (1)	
HGY	Hadi git yat (0)	Hoş geldin ya (2)	Hadi gidiyoruz (1)	Hadi git ya (2)	Horizont Gold Yield (1)	Heyecanlı (1)	Huggy (1)	Hayır Gelmiyorum Yarın (1)	Hangi yıl (1)
KB	Kusura bakma (10)	Kendine bak (3)	Kibar (1)	Kim bilir (1)	Kabul (1)	Kebap (1)	Kaba (2)	Kardeşim benim (1)	Kahkahaburadıydı (1)
KYB	Kesin yaşanmıştır bu (0)	Kaybettim (3)	Kendine iyi bak (2)	Kayboldum (1)	Kaybol (1)	Kürdistan Yurtseverler Birliği (1)	Kayıp (1)		
LCV	Lütfen cevap verin (13)	Lacivert (2)	LC Waikiki (1)	El cv (1)					
NŞA	Normal Şartlar Altında (6)	İnşallah (1)	Nişanlı (5)	Nişan (1)					
SÇS	Seni çok seviyorum (16)	Saçma Sapan (3)							
ARO	Allah razı olsun (6)	Argo (1)	Allah rahathlık versin (1)	Allah'ın rızası olsun (1)					
AS	Aleykümselam (26)	Asıl (2)	Arkadaşlar selam (1)						
İÇ	İyi çalışmalar (3)	İçim şişti (1)	İlham çekti (1)	İnşaat çalışanı (1)	İçmek (1)				
İNŞ	İnşallah (56)	İnşaat (2)							

KİB	Kendine iyi bak (30)	Kibar (2)							
ÖD	Önemli değil (12)	Özür dilerim (2)	Ödev (4)	Ödemek (6)					
SA	Selamün aleyküm (33)	Sağ ol (2)	Selam (2)						
Foto	Fotoğraf (54)								
Kanka	Kankard eş (54)								
Kardo	Kardeş (20)	Futbol kadrosu (1)	Kardiyoloji (1)	Hediye (1)					
Nbr	Ne haber (54)	Number (1)							
Nzm	Ne zaman (40)	Nizamiye (1)	Nazım (1)						
öpt	Öptüm (50)								
paz	Pazar (41)	Pazartesi (11)							
perş	Perşembe (49)								
haz	Haziran (7)	Hazret (2)	Hazır (17)	Şans (1)	Hazır mısın? (1)	Hazırlayan (2)	Haz (1)	Beğenmek (1)	Ortalama büyük lüğün altında (1)
Ara	Aralık (3)	Telefonla aramak (9)	Teneffüs (2)	Araştır (2)	Araba (1)				
Ark	Arkadaş (31)	Artık (5)	Arkada (2)						
çar	Çarşamba (48)	Çağır (1)	Çare (1)	Hintçe, Urduca ve Farsçada dört (1)					
İşey	Bir şey (52)	Hiçbirşey (1)							

2leme düşüm	İkime düşüm (29)	Eleme düşüm (2)	Elime düşüm (1)	Ben de oldu (1)					
E	Evet (13)	E sonra (5)	E ne var ne yok (1)	Erkek (1)	Eczane (1)				
H	Hayır (14)	Gülüyoru m (1)	Hadi (1)	He anladım (2)	Hastane (2)				
G3lü yüm	Güçlüyü m (39)	Gülümsüy orum (3)	Gülmek (2)	Stronge gibi aslan (1)					
Kahv 6	Kahvaltı (44)	Kahve (6)							
-kont	Kontörü m yok (3)	Köpek türü (1)	Biskonti (1)	Eski Roma'da imparatoru n kendisine danışman olarak seçtiği kimse (1)	- kontenj an (1)	Kontrol (4)			
Ömrü mü 7 bitirdi	Ömrümü yedi bitirdi (36)	Öldü (1)	Yedi (1)						
telef1 0	Telefon (46)								
ajkm	Aşkım (29)	Acıktım (3)	Gülüyoru m (1)						
ewt	Evet (46)	Eyvallah tatlım (1)	Eyvah toz (1)						
jnm	Canım (43)	Jandarma (1)	Cehennem (1)						
diil	Değil (38)	Sözlü ve yazılı insan iletişim yöntemi (1)	Ağızda bulunan organ (1)						
Ne!!!	Şaşma veya abartı bildiren bir söz (24)								
Nasıl ???	Şaşırma (Duygu yoğunlu ğunu)								

	gösterme k) 23								
:)))	Gülmek (11)	Gülümse mek (6)	Çok iyiyim (6)	Ne yaparsan yap (1)					
:p	Dil çıkarma k (17)	Gülümse mek (1)	Polis (1)						
:-*	Öpme (17)								

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların en çok alternatif cevap ürettikleri grubun katılımcıların yarısından fazlasını bilemedikleri grup olan kelimelerin baş harflerinden yapılan ve baş harflerin ayrı ayrı telaffuz edildiği kısaltma örnekleri olan grup olduğu görülmüştür.

Tabloda dikkat çeken bir diğer nokta bazı kısaltma örneklerine İngilizce ve diğer yabancı dillerden karşılık verilmesidir. *Bgn* (bugün) için *begin* (1), *mia* (milyar) için Fransızca *benim* (1), *mio* (milyon) için *multimedia information organizer* (1) yazılmıştır. *ABV* (Allah belanı versin) için *Abriviyasyon* (1), *GG* (Güle güle) için *Good Game* (2), *HGY* (Hadi Git Yat) için *Horizons Gold Yield* (1) ve *Huggy* (1) yazılırken *çar* (Çarşamba) için *Hintçe*, *Urduca* ve *Farsçada dört* (1) açıklama olarak yazılmıştır.

Blg (bilginize), *svg* (sevgiler), *haz* (haziran), *ara* (aralık), *-kont* (kontörüm yok) kısaltmalarında katılımcıların doğru cevaptan daha çok alternatif cevapta birleştikleri görülmüştür.

Cvp (cevap), *ltf* (lütfen), *nsln* (nasılsın), *tmm* (tamam), *tşk* (teşekkürler), *foto* (fotoğraf), *kanka* (kankardeş), *öpt* (öptüm), *perş* (perşembe), *telef10* (telefon), *Ne!!!* (Şaşma ve abartı bildiren söz), *:-** (öpme) kısaltmalarında katılımcılar alternatif cevap yazmamışlardır.

Öğrencilerin alternatif cevaplar verirken, kısaltmayı oluşturan harfleri içeren kelimeleri buldukları, ilgisiz kelime ve cevaplara çok yönelmedikleri görülmüştür.

Bir diğer dikkat çeken nokta da *Ara* (Aralık) ve *Haz* (Haziran) kelimelerinin de kısaltma olarak değil de başlı başına bir kelime olarak algılanıp *Ara* (telefonla aramak ve teneffüs), *Haz* (beğenmek) olarak düşünülmesidir.

Blg (bilginize), *mia* (milyar), *DS* (dikkatinize sunulur), *HGY* (Hadi git yat), *KYB* (Kesin yaşanmıştır bu) kısaltmalarına katılımcılar tarafından doğru cevap verilmese de alternatif cevapların verildiği tespit edilmiştir.

Bulgular

Bu çalışmada C1 seviyesini tamamlamış 60 öğrenciye farklı kategorilere ait 60 mesaj dili örneği sorulmuş sonuçlar frekans tablosu ve alternatif cevaplar şeklinde sıralanmıştır.

Öğrencilerin daha çok ünlülerin eksiltilmesiyle oluşturulan mesaj dili örneklerini doğru bildikleri tespit edilmiştir. Sonuçlar incelendiğinde konuşma diline yerleşmiş, temel seviyede öğretilen sözcüklerin daha kolay tahmin edildiği, ortak kullanımda olmayanların tahmin edilemediği görülmüştür. Daha önceki çalışmalarda da mesaj dilinin en belirgin özelliklerinden birinin bireye özgü olması ve ölçünlüleşmesi için ortak kullanımda olması gerektiği sonuçlarına dayanarak çalışmanın bu anlamda daha önceki çalışmalarla paralellik gösterdiği ortadadır.

Öğrencilerin doğru cevap dışında verdikleri alternatif cevaplar düşünüldüğünde bazı kısaltmaların bazı katılımcılar tarafından bildikleri yabancı dil ya da kendi coğrafyalarına bağlı olarak oluşturulduğu, bazı kısaltmaların ise kısaltma olarak değil de başlı başına bir kelime olarak yorumlandığı ortaya çıkmaktadır.

Toplamda 28 kısaltma, katılımcıların yarısı tarafından bilinirken 27 kısaltma, katılımcıların yarısından azı tarafından bilinmiş, 5'i ise hiçbir katılımcı tarafından doğru bilinmemiştir. Katılımcıların verdiği alternatif cevaplar değerlendirildiğinde bu cevapların bir iletişim durumunda katılımcıları zor durumda bırakacağı ortadadır. Bu nedenle, mesaj dilinin bir dil çeşidi olarak kabul edilmesinin uygun olabileceği ve mesaj dilinin oluşturulma şekilleri ve örneklerinin yer aldığı çalışmanın öğrenciye sunulabileceği düşünülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde en zor kazandırılan becerilerden biri olan yazma becerisinde başarılı olmayı engelleyen faktörlerden biri de yazıyı mükemmel yapma endişesidir. Mesaj dili, ikinci bir okuryazarlık çeşidi olarak öğrencilerin mesaj yazarken, duygularını ve düşüncelerini yazıyı mükemmelleştirme endişesi duymadan yazabilmelerini teşvik edebilir.

Mesaj dilini kullanmak, kişinin kişiliğini ve tarzını göstermede ona özgürlük sağlar, bir stil kazandırır. Bu da sınıftaki sınırlı kaynak ve materyallerin aksine otantik dile erişim sağlayan Twitter, Facebook, WhatsApp, Instagram gibi popüler sosyal medya uygulamalarını kullanmakla gerçekleşir.

Didaktik ve bilgi yüklemeyi amaçlayan ders kitaplarının aksine öğrenciyi günlük hayatın içine sokacak merak uyandıracak işine yarayacak pratik bilgiler de gereklidir. Özellikle C1 seviyesini tamamlayarak yetkinliğe ulaşmış öğrencilerde akademik sosyalleşmeyi sağlayan mesaj dili kullanımı için akademik Türkçe dersinde dijital okuryazarlık dersi de konulabilir. Bu dersle birlikte ders kitaplarında gördükleri Türkçenin dışına çıkması hedeflenen

öğrenciler, bir kelimenin, ifade kalıbının kısaltılış tarzından kelimelerin kullanımları konusunda fikir sahibi olabilirler. Bu durumun öğrencilerde kullandıkları dile ve kültüre karşı farkındalık oluşturacağı düşünülmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde genel olarak öğrencilerden beklenen ölçünlü yazım kurallarını kavrayıp dil bilgisi ve bağlama uygun cümle, paragraf ve metin üretebilmeleridir. Mesaj dilini kullananlardan beklenen ise bu ölçünlü yazım kurallarının dışında iletişimsel yaklaşımın da savunduğu gibi bağlama uygun bir şekilde aslında kendi içerisinde kuralları olan bu dilde iletişim kurabilmeleridir. Mesaj dilini ölçünlü yazmanın karşısında görüp dil öğretimine dahil etmemek öğrencilerin zaten sınıf dışında kullandıkları ya da kullanmaya mecbur edildikleri, dijital çağın en yoğun yansımasının görüldüğü bu iletişim şekline sırt çevirmek demektir. Mesaj dili bir dili özgürce ve özgün bir şekilde kullanarak kimlik oluşturabilmektir. Farklı ana dili, alfabe, kültürden gelen uluslararası öğrencilerin kendi kimliklerinin yanında ölçünlü Türkçeyi öğrenmeleriyle birlikte kazandıkları ikinci bir kimlik ve düşünüş biçimine mesaj dili kategorilerinden kendilerine özgü seçimleri yapmaları sonuç olarak kendilerini her iki kodda da ifade etmeleri dili kullanmaya olan güvenlerini ve yaşadıkları topluma uyum göstermelerini sağlayacaktır.

Ayrıca ders kitaplarının dışında güncel konuların yoğun olarak işlendiği internette özellikle karakter sınırlamasının olduğu ve bu nedenle mesaj dilinin yoğun olarak kullanıldığı Twitter gibi sitelerdeki otantik dille tanışmak için bir anahtardır.

Bunun dışında on yedinci yüzyıldan beri İngilizcede kullanıldığı halde ölçünlü dil üretimini etkilemeyen mesaj dili kategorilerine ait kullanımların internetle birlikte ne kadar işlenirse ne kadar kullanılırsa o oranda okuma ve yazmada etkili olacağı düşünülmektedir.

Yaşadığımız çağ itibarıyla ve gelen uluslararası öğrencilerin lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde teknolojiyi aktif olarak kullanan gençler olduğu hatırlandığında ders materyalleriyle ve ders içeriğiyle bu dili birleştirmenin dersi daha zevkli hale getireceği ortadadır. C1 seviyesi tamamlandığında bile yazma becerisinin kazanılmasında ünlü harflerin hiç yazılmaması ya da eksik yazılması başta olmak üzere öğrencilerin kendi alfabelerinden kaynaklı yazma sorunları, dil bilgisi eksikliğinden kaynaklanan sorunlar olsa da her öğrencinin C1 seviyesini tamamladığında dili kullanma seviyesi bireysel özelliklere göre farklılık gösterdiğinden mesaj dili öğretilir. C1 kurunu tamamlayan dilde yetkinliğe ulaşmış öğrencilere alternatif bir okuryazarlık şeklinde örnekler üzerinden gösterilebilir. Öyle ki mesaj dilinin kullanılabilmesi için öğrenci kısaltılmamış, şifrelenmemiş ölçünlü şekillerini bilmeli ki, bu dil üzerinde kategorilere göre kullanım gerçekleştirebilsin.

Mesaj dilinin öğrenilmesi elbette öğrencinin kendi seçimine bırakılabilir. Ancak öğrenciye farkındalık kazandıracak şekilde hangi mesaj dili örneğinin kime, ne zaman nerede hangi bağlamda uygun olarak kullanılması gerektiğinin örneklerle gösterilmesi karşılaşılabilecek iletişim ortamları için bir ön rehberlik oluşturabilir. Bunun için öğreticinin de mesaj dili konusunda bilgi sahibi olması, okuryazarlığının bulunması gereklidir. Farklı alfabe ve kültürlerden gelen öğrencilerin alfabe farklılığına bağlı olarak aynı duygu için farklı semboller kullanması iletişim kazalarına yol açabileceğinden bunun ana dili kullanıcısı tarafından öğretilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

C1 seviyesini tamamlayan öğrencilerin yazma sorunları yaşadıkları ortadadır fakat bu sorunların sebebi mesaj dilini yoğun olarak kullanmaları değildir. Aksine mesaj dili kategorilerini kullanmak dilde ikinci bir yetkinlik kazanmaları demektir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Yazarların Katkı Oranı

Bu makale tek yazarlı olarak yazılmıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada çıkar çatışması oluşturacak herhangi bir durum söz konusu değildir.

Kaynakça

- Akbıyık, C., Karadüz, A. ve Seferoğlu, S. (2013). Öğrencilerin İnternet Ortamında Kullandıkları Yazılı Sohbet Dili Üzerine Bir Araştırma. *Bilig*, 64, 1-22.
- Aktaş, T. (2004). Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 45-58.
- Aktaş, E. ve Şentürk, L. (2014). Türkçe Eğitiminde Kuramsal ve Uygulamalı Çalışmalar. K. İşeri, G. Çetinkaya, T. Çelik, S. Demirgüneş, T. Daşöz ve Y. Gençler. (Haz.), *Sosyal Medyada Türkçenin Kullanımı Üzerine Nitel Bir Araştırma* içinde (ss. 415-430). Ankara: Pegem Yayınevi.
- Alphonso, C. (2006). Texting Helps Teens' Grammar. *The Globe and Mail*. 30.8.2021 tarihinde <https://www.theglobeandmail.com/technology/texting-helps-teens-grammar/article20412675/> adresinden erişildi.
- Aziz, S., Shamim, M., Aziz, M. S. ve Avais, P. (2013). The Impact of Texting/SMS Language on Academic Writing of Students - What Do We Need to Panic About? *Elixir Linguistics & Translation*, 55, 12884-12890.

- Barış, A. (2013, Mart). Dijital Dil Devrimi. *Hürriyet*. 05.05.2021 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/dijital-dil-devrimi-22719846> adresinden erişildi.
- Baron, N. S. (2008). *Always on: Language in an Online and Mobile World*. Oxford: Oxford University Press.
- Christiansen, M., Li, S. ve Bailey, M. (2017). The Role of Texting and Digital Multiliteracies in the EFL Classroom. *MEXTESOL*, 41(3), 1-14.
- Crystal, D. (2008). *Txtng: The Gr8 Db8*. Oxford: Oxford UP.
- Ekşi Sözlük. (t.y.). Chat Kısaltmaları. 29.08.2021 tarihinde <https://eksisozluk.com/chat-kisaltmalari--221982> adresinden erişildi.
- Fundalina. (2016, Ocak). Bu Kısaltmanın Anlamı Ne? 21.07.2021 tarihinde <https://www.fundalina.com/bu-kisaltmanin-anlami-ne/> adresinden erişildi.
- Gorney, E. (2012). The Language of Texting: Altering English or a Language of its Own? *The Review: A Journal of Undergraduate Student Research*, 9(13), 39-42.
- İmer, K., Kocaman, A. ve Özsoy, A. S. (2013). *Dilbilim Sözlüğü* (2. bs.). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- İstiklal. (2019, Eylül). Gençler İşte Size Yeni İnternet Dili! 12.5.2021 tarihinde <https://www.istiklal.com.tr/haber/gencler-iste-size-yeni-internet-dili/326799> adresinden erişildi.
- İşısağ, K. U. (2008). Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metninin Dilbilimsel Açıdan İncelenmesi. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 4(1), 105-122.
- Javed, S. ve Mahmood, M. (2016). Language Change in Texting: Situation Analysis of Graduate Students. *Journal of Literature. Languages and Linguistics*, 26, 78-94.
- On5yirmi5. (t.y.). 10.06.2021 tarihinde <https://www.on5yirmi5.com/haber/yasam/dunya-hali/62973/internet-dili-turkceyi-katlediyor.html> adresinden erişildi.
- Özezen, Y. M. (2010). Türkçenin Ağ Ortamındaki Yazımı ve Bunun Ses Bilimsel Yapıyla Bağlantıları. *Bilig*, 53, 233-256.
- Robson, C. (2001). *Real World Research*. Oxford: Blackwell.
- Tatlı, A. (2014, Kasım). İş Hayatında ve İnternette Kullanılan Kısaltmalar Nelerdir? 21.05.2021 tarihinde <http://liveaplust.com/2014/11/is-hayatinda-ve-internette-kullanilan-kisaltmalar-nelerdir.html> adresinden erişildi.
- Temur, T. ve Vuruş, N. (2009). İnternet Genel Ağ Ortamında Türkçenin Kullanımına İlişkin Bir Çözümleme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(22), 232-244.
- Uludağ Sözlük. (t.y.). Kısaltmalar. 08.06.2021 tarihinde <https://www.uludagsozluk.com/k/k%C4%B1saltmalar/1/> adresinden erişildi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (10. bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, F. ve Tahiröglü, B. T. (2006). İnternette Türkçe Kullanımı Sorunları. G. Gülsevin ve Boz, E. (Ed.), *Türkçenin Çağdaş Sorunları* (2. bs.) içinde (ss. 359-378). Ankara: Gazi Kitabevi.

